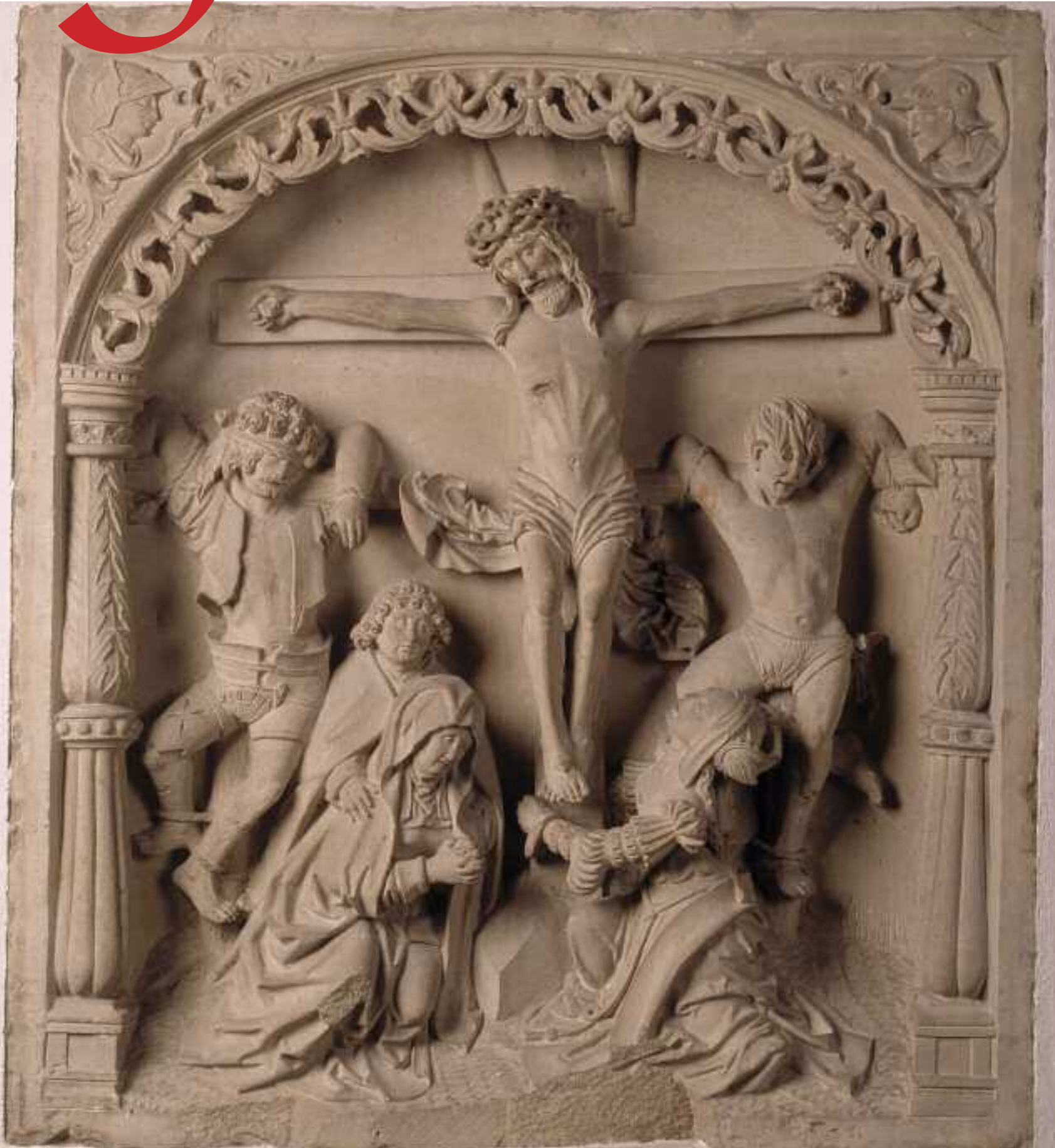

KERKBLAD

Jaargang 31 - nummer 7
vrijdag 5 april 2024
editie Leeuwarden e.o.

G eandewei

Kruisiging, Johann Brabender, ca. 1550, gevonden in Aalten. Foto: Museum Catharijneconvent, Utrecht

Protestantse
Kerk

'Het kostte Jezus bijna duizend jaren voordat hij stierf'

Column René Romijn

Lichtpuntjes of ochtendglorieren

Soms zijn er opeens lichtpuntjes ondanks de ontwikkeling van duisternis in de wereld. Zo heeft onlangs het Griekse parlement het homohuwelijk goedgekeurd. En dat ondanks fel verzet van de Grieks-Orthodoxe Kerk en vele machomannen in dat land. Het is meteen een krachtig signaal naar de homofobie in de omringende landen.

Tot zover de lichtpuntjes in de wereld. Of nee, laat ik er nog één noemen. Het woord 'lichtpuntjes' is tenslotte een meervoud. Er zijn tegenwoordig banken en pensioenfondsen die hun investeringen in de fossiele industrie (kolen, olie, gas) afbouwen. En dat ondanks de winsthonger van aandeelhouders en het gebral van klimaatontkenners.

Oké, dan nu weer terug naar de duisternis. Ik heb de radio aanstaan en hoor dat de Russische dissident Navalny dood is. Vermoord door de omstandigheden in zijn strafkamp. Rusland anno 2024. En een uitspraak in één van de documentaires van Ruben Terlou: 'de enige god van Chinezen is geld.' Het maakt niet uit hoe en ten koste van wie dat verdiend wordt.

Maar ik wil geen duisternis meer. En ook geen ijdele hoop of blind optimisme. Ik wil licht. Desnoods in kleine puntjes. Niet de duisternis ontkennen maar daarin toch licht scheppen. Een licht dat mij aanstoot in de morgen. Dan komt mij een melodie te binnen met woorden: 'Licht, kind in mij, kijk uit mijn ogen of ergens al de wereld daagt, waar mensen waardig leven mogen en elk zijn naam in vrede draagt.' Het is er nog niet maar het daagt misschien. En als dat zo is dan is dat meer dan een lichtpuntje. Dan is dat een ochtendglorie.

René Romijn uit Drachten is gepensioneerd docent godsdienst

Meditatie De graankorrel en het schaakbord

'Als een graankorrel niet in de aarde valt en sterft, blijft het één graankorrel, maar wanneer hij sterft draagt hij veel vrucht. Wie zijn leven liefheeft verliest het, maar wie in deze wereld zijn leven haat, behoudt het voor het eeuwige leven' (Johannes 12: 24, 25)

door ds. Bob Haanstra

Via Goede Vrijdag en Stille Zaterdag is het Pasen geworden.

Jezus vergelijkt zichzelf,
Jezus vergelijkt het leven,
Jezus vergelijkt ons... met een graankorrel.

Een graankorrel, die pas nadat hij in de aarde is gevallen, vrucht oplevert.

Zo zal Jezus pas de volle vrucht opbrengen: na Zijn dood, in Zijn opstanding. Pas na Zijn sterven zal het doel van Jezus' leven ten volle duidelijk worden.

Hoe Zijn lijden en sterven de vruchten draagt van vergeving en verzoening tegen het donkere en aardse van zoveel onverzoenlijkheid en zondigheid.

De vrucht van liefde, tegen het donkere en aardse van zoveel liefdeloosheid.

De vrucht van gerechtigheid tegen het donkere en aardse van zoveel onrecht onder en door mensen.

De vrucht van vrede en hoop, in het donkere en aardse van zoveel oorlog en wanhoop. De vrucht van troost, in het donker van zoveel verdriet.

Maar... Jezus heeft het niet alleen over zichzelf. Het gaat ook over ons, als graankorrel. Als die niet in de aarde valt blijft het één graankorrel.

De graankorrel, die op zichzelf blijft, die alleen voor zichzelf gaat, die alleen aan zichzelf denkt, die gaat niet het donker van de aarde in.

Wie het leven liefheeft, letterlijk staat er in de Bijbel, wie enkel verliefd is op zijn eigen ziel, die verliest het leven.

Zoals de graankorrel, die op zichzelf blijft, zijn doel mist.

Wie als mens niet alleen aan zichzelf denkt, maar in de grond van ons bestaan wil vallen, wie als mens niet alleen aan zichzelf denkt,

maar het donkere en aardse van medemensen ziet en helpt, wie als mens niet alleen aan zichzelf denkt, maar deelt van zijn of haar tijd, geld, die mens draagt veel vrucht.

Als we zo graankorrel willen zijn en niet aan onszelf denken en geven van onszelf, dan verliezen we het leven niet, maar vinden we het juist. Met ontelbaar veel vrucht.

Dit doet me denken aan het verhaal over de graankorrels en het schaakbord: zo'n 1500 jaar geleden bedacht de wijze Sessa het schaakspel, met 64 vakjes. Zijn koning wilde hem daarvoor bedanken. En Sessa mocht zelf zijn beloning kiezen. Nu, Sessa wilde graankorrels en wel op de volgende manier: één korrel op het eerste vakje, twee korrels op het tweede vakje en vier korrels op het derde vakje, acht korrels op het vierde vakje... enzovoort. De koning vond het een vreemd verzoek en de wijze Sessa werd hartelijk uitgelachen. 'Hij vraagt een paar graankorreltjes!'

'Het is goed', zei de koning en hij lachte in zijn vuistje. Toen begon men de graankorrels neer te leggen. Maar, wat bleek: toen ze klaar waren lagen er alleen al op het laatste, vierenzestigste vakje... achttien triljoen vierhonderdzesenveertig biljard, zevenhonderdveenzeventig biljoen, drie en zeventig miljard, zevenhonderdnegen miljoen, vijfhonderdeenenvijftig duizend, zeshonderdvijftien graankorrels.

Een ongelooflijke hoeveelheid.

Als wij mensen ons als graankorrels ook zo vermenigvuldigen met liefde en vrede, door niet alleen aan onszelf te denken, maar ook aan de naaste, dan komt het Koninkrijk van God al heel dichtbij.

ds. Bob Haanstra uit Mitselwier is emeritus-predikant

Leesrooster	Week 15, 7 t/m 13 april	
	zondag	Deuteronomium 2:2-15
	maandag	Deuteronomium 2:16-25
	dinsdag	Deuteronomium 2:26-37
	woensdag	1 Johannes 1:1-7
	donderdag	1 Johannes 1:8-2:2
	vrijdag	1 Johannes 2:3-11
zaterdag	1 Johannes 2:12-17	

Week 16, 14 t/m 20 april	
zondag	Micha 4:1-8
maandag	Psalm 4
dinsdag	1 Johannes 2:18-27
woensdag	1 Johannes 2:28-3:8
donderdag	1 Johannes 3:9-17
vrijdag	Psalm 33
zaterdag	Johannes 10:1-10

Het kruis in kunst, traditie en geschiedenis

Religieuze kunst over het lijden van Jezus

'Het kostte Jezus bijna duizend jaren voordat hij stierf.' Met deze intrigerende zin begint Alfred C. Bronswijk zijn onlangs verschenen boek over 'het kruis', waarin hij het bekende symbool vanuit de invalshoeken kunst, traditie en geschiedenis belicht. Met de zin bedoelt de auteur dat afbeeldingen van Jezus' dode lichaam tot de negende eeuw nergens in kerken te vinden waren. *door dr. Jan Dirk Wassenaar*

Jezus aan het kruis' in Woltersum.
Foto: Vincent Erdin, Groningen

De Judaskus (Doorn). Foto: Rijksdienst Cultureel Erfgoed

Het oudste ons bekende crucifix dateert uit het jaar 965 – het wordt in Keulen bewaard. Pas na bijna een millennium gingen gelovigen boven de Alpen en langs de Rijn voorstellingen van Jezus aan het kruis maken. Hoe ze dat deden, is te lezen in *Het kruis. Biografie van een symbool*. In zeven hoofdstukken passeren sleutelmomenten van de kruissymboliek de revue. Bijzondere aandacht is er voor religieuze kunst. Dat heeft alles te maken met de belangstelling van Bronswijk. Werd hij in het verleden vooral bekend als schrijver van liturgische teksten en religieuze poëzie, nadat hij (in 2021) op het proefschrift *God en zijn beelden. Visuele zingeving en protestantse theologie* was gepromoveerd, kreeg hij naam als deskundige op het terrein van religieuze kunst.

Een van de hoofdstukken van *Het kruis* heet 'De strijd om het kruis', met als eerste paragraaf 'Crucifix of het lege kruis?' Daarin vertelt Bronswijk dat het crucifix ten tijde van de Reformatie hét mikpunt van de protestantse beeldenzuivering werd, waarbij men een beroep deed op het verbod inzake het maken van beelden in Exodus 20: 4. Vaak wordt Maarten Luther als aanstichter van de strijd beschouwd. Ten onrechte. Andreas Bodenstein von Karlstadt was het brein daarachter. Eigenlijk was Luther op dit terrein vrij gematigd.

Tijdens de Beeldenstorm van 1566 in ons land, die overigens lang niet overal plaatsgevonden heeft, en bij de zuivering van kerken nadat de Gereformeerde Kerk in het laatste kwart van de zestiende eeuw dominant was geworden, moesten onder meer beelden en schilderijen het ontgelden.

Samen met drs. Marco Blokhuis, die tot september 2023 als erfgoedexpert aan Museum Catharijneconvent in Utrecht verbonden was, ben ik bezig een boek te schrijven over de gevolgen van de Reformatie voor het middeleeuwse kerk-

interieur in ons land. Daarin besteden we onder meer aan de verwijdering van beelden en schilderijen. We brengen ook onder de aandacht dat later al met al heel wat religieuze kunst weer aan het licht gekomen is. In de rest van dit artikel bespreek ik drie voorbeelden die te maken met het lijden van Jezus.

Woltersum

In 1964 kwamen bij een onderhoudsbeurt aan de uit ongeveer 1530 daterende preekstoel van de kerk van Woltersum geschilderde scènes uit het lijdensverhaal van Jezus aan het licht, waaronder het verhoor door Pilatus, de geseling en de kruisiging. Het is onbekend of ze de toets van de Reformatie niet hebben doorstaan of dat ze pas later als verouderd zijn beschouwd of versleten zijn geraakt en dat de preekstoel toen van een nieuwe verlaag is voorzien. Misschien is dat in de eerste helft van de zeventiende eeuw gebeurd: toen heeft de preekstoel een klankbord gekregen.

Aalten

Een tot de verbeelding sprekende grote vondst zijn de veertien reliëfs met de kruisweg van Jezus (voorpagina), die halverwege de negentiende eeuw vrijwel gaaf tevoorschijn kwamen bij de sloop van een huis in de buurt van de Helenakerk in Aalten. Ze waren met de gebeeldhouwde kant naar beneden als vloertegels hergebruikt. Dacht men vroeger dat ze in en bij de kerk ingemetseld waren, tegenwoordig bestaat het vermoeden dat ze in de muur van het kerkhof gezeten hebben en vrij gemakkelijk veiliggesteld konden worden in het huis bij de kerk. In 1870 werden ze aan het Aartsbisschoppelijk Museum te Utrecht geschonken, vandaag de dag zijn ze in Museum Catharijneconvent aldaar te zien.

Doorn

Een andere opmerkelijke vondst is die in de Maartenskerk in Doorn. Daar werden in 1996 zo'n 1200 brokstukken gevonden, die omstreeks 1585 onder de vloer van het kerkportaal zijn begraven. Haksporen op de gezichten maken duidelijk dat de reliëfs al beschadigd zijn nog voordat ze werden verwijderd. Na reconstructie en restauratie is een aantal voorstellingen nog goed herkenbaar. Het gaat hier om reliëfs met voorstellingen uit het leven en lijden van Jezus, onder bogen en met een architecturale omlijsting. Duidelijk herkenbaar zijn de exemplaren met de doek van Veronica en de Judaskus. De fragmenten in renaissancestijl dateren uit het midden van de zestiende eeuw en hebben dus nog geen vijftig jaar in de kerk gefunctioneerd. Na de restauratie van de kerk van 1998 tot 2000 kregen de reliëfs als vanzelfsprekend een plek in vitrines in de kerk. Ze vormen uniek cultureel erfgoed. Helaas moesten ze in 2009 als gevolg van vochtschade weer uit de kerk gehaald worden voor een nieuwe restauratieronde.

Met betrekking tot de in het kerkportaal begraven fragmenten in Doorn spreekt kunsthistorica dr. Elizabeth den Hartog in haar boekje *Een spoor van vernieling. Het Noord-Nederlandse katholieke kerkinterieur voor, tijdens en na de Beeldenstorm* over 'desacralisatie' oftewel bewuste ontheiliging: 'Als criminelen werden de al kapot gemaakte sculpturen met de figuratieve kant naar beneden in de grond van het torenportaal begraven, waar ze letterlijk met voeten werden getreden.'

N.a.v. Alfred C. Bronswijk, *Het kruis. Biografie van een symbool. Kunst, traditie, geschiedenis*; KokBoekencentrum Utrecht, 2024; 255 p.; 24,99 euro; ISBN 9789043539203.

Benefietconcerten restauratie Alexanderkerk Rinsumageast

De Protestantse Gemeente Claer-camp in Rinsumageast bereidt een grote renovatie van de Alexanderkerk voor. Zowel de buitenkant als

het interieur moeten onder handen worden genomen. Om daarvoor geld op te halen komen er onder meer benefietconcerten door (jonge) muzikanten, die hiermee meteen een steuntje in de rug krijgen om bekendheid te verwerven. De laagdrempelige middagconcerten zijn steeds op **zondagmiddag om 15.00 uur** en duren ongeveer een uur. De toegang is gratis, bij de uitgang wordt een collecte gehouden voor het restauratieproject. Het eerste concert wordt op **7 april** verzorgd door het **Goedhout-ensemble**, met verschillende werken van Jacob van Eyck en van componisten die hem inspireerden of door hem geïnspireerd werden. Naast de diverse fluitinstrumenten van het ensemble maken een spinet, een hoorn en een viola da gamba deel uit van het orkest. Op **zondagmiddag 14 april** brengt het **Kleinkoor Beijers Naudé** Noord Europese muziek ten gehore. Deze jongerengroep (17-23 jaar) zingt meerstemmig liederen van o.a. Ola Gjeilo en Pärt Uusberg en wisselt het programma af met een aantal instrumentale werken op dwarsfluit, trombone, trompet, blokfluit en saxofoon. Het derde concert is niet op zondag, maar op **vrijdagavond 26 april, 20.00 uur**. Dan brengen Vrouwenkoor Voxstrot en instrumentaal ensemble Camarata Dockum het programma 'De kracht van Muziek' ten gehore. Deze muziek is ontstaan in een vrouweninterneringskamp op Sumatra tijdens de Japanse bezetting van Nederlands Indië in de Tweede Wereldoorlog.

Kinderkoor Blide Sjongers uit Dokkum zoekt nieuwe leden

Kinderkoor Blide Sjongers uit Dokkum zoekt nieuwe leden. Kinderen tussen zes en twaalf jaar oud kunnen vrijblij-

vend komen kijken bij de repetitie op vrijdagmiddag van 16.30 tot 17.30 in de Christelijke Gereformeerde Kerk aan Stationsweg 39 in Dokkum. Het koor onder leiding van Karina Tjepkema zingt 'vrolijke en inspirerende liederen' waarmee het 'vreugde in ieders hart' brengt. Het treedt onder meer op in verzorgingshuizen, bij kerkdiensten en op kinderkorenfestijnen. Meer informatie - ook voor organisaties die het koor willen uitnodigen - staat op www.blidesjongers.nl.

Op de Gereformeerde Jongeren Vereniging, waarvan ik op mijn vijftiende lid werd, kwam ik voor het eerst in aanraking met homoseksualiteit. De jongen in kwestie heette Gert Jan. Na een tijdje verkering met een meisje maakte hij het uit. Kort daarop kwam hij uit de kast. Hij deed dat op een bijzondere manier. Hij schreeuwde het niet van de daken, maar als het aan de orde kwam legde hij rustig en invoelend aan zijn vrienden uit wat er aan de hand was. Ook aan mij. Ik had daar diep respect voor en bewonderde hem. *door Peter Smilde*

Wel vroeg ik me af: hoe zit het eigenlijk met mij? Wie ben ik? Hoe zit het mijn voorkeuren? Val ik op meisjes, op jongens, of misschien op allebei? Het leek me lastig om homo te zijn. Mensen kijken je vreemd aan. Een gezin zit er misschien niet in. Voor mij was het echter al snel duidelijk: ik viel op meisjes. Daarover was ik eerlijk gezegd best opgelucht.

Later ontdekte ik dat er nog veel meer varianten zijn. Ik las over een jongen die zich helemaal niet thuis voelde in zijn lijf. Als hij onder de douche stond en zichzelf bekeek, had hij een immense afkeer van zijn jongenslichaam. Hij voelde zich meisje en wilde een meisje zijn, maar kon er met niemand over praten. Wat was hij eenzaam. Pas veel later begreep hij dat hij niet de enige was en dat dit 'transgender' heette.

Tegenwoordig is er veel meer kennis rondom die waaier aan voorkeuren en identiteiten, samengevat met de letters LHBTIQ+: L voor lesbisch; H voor homo; B voor biseksueel (voorkeur voor beide); T voor transgender; I voor intersekse (mannelijke én vrouwelijke lichaamskenmerken); Q voor queer (vat alle varianten samen).

Tegenstellingen

Onlangs hielden wij in Drachten een toerustingsavond, waarin naast uitleg, ervaringsverhalen en toelichtingen ook veel aandacht was voor gesprek. Dat was best spannend. Want in

onze samenleving en ook in de kerk nemen de tegenstellingen toe. Sommigen strijden voor acceptatie voor deze 'regenboog'. Anderen vinden dat maar woke-gedoe. Onlangs nog besloten de Provinciale Staten van Fryslân om geen specifiek regenboogbeleid op te stellen, wat veel emoties opriep.

Meer ruimte

In de Protestantse Kerk zijn vanaf de jaren '70 veel discussies gevoerd over homoseksualiteit en is de ruimte daarvoor toegenomen. In de Protestantse Gemeente te Drachten staat nadrukkelijk de mogelijkheid open voor de zegening van 'levensverbintenissen, anders dan een huwelijk van man en vrouw.' In de Evangelische, Reformatorische en Room-katholieke wereld is dit nu ook volop in discussie. Daarbij gaat het vaak over een zevental bijbelteksten die homoseksualiteit lijken te veroordelen: Genesis 19:1-19; Rechters 19:1-30; Leviticus 18:22; Leviticus 20:13; 1 Korintiërs 6:9-11; 1 Timoteüs 1:9-10; Romeinen 1:26-27.

In feite gaan de eerste twee teksten niet zozeer over homoseksualiteit, maar over de schending van het gastrecht. De andere vijf teksten gaan er wel degelijk over: mannen die slapen met mannen, een gruwel; jongens die zich prostitueren en oudere mannen die seksuele spelletjes met hen doen, ongepast in Gods koninkrijk. Paulus spreekt in Romeinen 1 over vrouwen/mannen die de natuurlijke omgang verruild hebben voor de tegennatuurlijke en hij noemt dit ontterende verlan-

wat een verademing

gens. Dat gebeurt er als je God de rug toekent.

Op het eerste gezicht lijken deze bijbelteksten homoseksualiteit onder geen enkele voorwaarde toe te staan, wat de kerk dan ook eeuwenlang heeft onderwezen. Toch moeten we hierbij een kanttekening maken. Als christenen zijn wij gehoorzaam aan Christus, niet zonder meer aan bijbelse wetten. Zeker, de wet is belangrijk, ook voor Christus, maar wij ontvangen de wet *via* Christus. Paulus zegt dan ook: 'Nu het geloof gekomen is, staan wij niet langer onder toezicht van de wet' (Galaten 3:24v).

Omgang met de wet

Concreet ziet onze omgang met de wet via Christus er zo uit:

1. Een aantal wetten zijn niet meer van toepassing op christenen, zoals voedselwetten, de besnijdenis, het vieren van de sabbat op zaterdag. Die zijn specifiek voor joden.

2. Bijbelse wetten moeten soms worden aangepast naar de bedoeling. We kijken immers niet naar de letter, maar naar de geest /de bedoeling van de wet. Soms radicaliseert Jezus daarom de wet (Matteüs 5:21v), soms ook verzacht Hij haar. Jezus genas bijvoorbeeld mensen op de sabbat hoewel dat niet mocht: 'De mens is er niet voor de sabbat, maar de sabbat is er voor de mens.' Bij bijbelse wetten kijken we dus naar de bedoeling en dat is volgens Jezus de liefde. Dienen ze de liefde tot God en de naaste? Zo moeten wij ons dus ook afvragen wat de liefde-bedoeling geweest is van de antihomowetten. Was het een maatregel tegen overspel, bescherming van kinderen en vrouwen in een gezin? Of was het een maatregel tegen tempel prostitutie? Ik denk het eerste.

3. Tenslotte is het belangrijk om te kijken naar het voorbeeld van Jezus. Hoe ging Hij om met wetten en mensen?

Ik herinner me een discussie over homoseksualiteit in het bestuur van het Evangelisch Werkverband. Een van de bestuursleden zei: 'Ik oriënteer me op Christus, wat Hij over homoseksualiteit gezegd heeft.' We keken hem aan: 'Wat heeft Jezus daarover dan gezegd?' Het was even stil. 'Niets,' was zijn antwoord.

Dat is inderdaad opvallend. Jezus waarschuwt doorlopend tegen rijkdom en hebzucht, maar over (homo)seksuele zaken is Hij opvallend stil. Hij lijkt daarin een zekere mildheid te betrachten.

Allen één in Jezus

Natuurlijk zijn er vragen en verschillende theologische uitgangspunten waarin we elkaar ruimte moeten gunnen in onze zoektocht naar de wil van de Heer. Maar wat is het een verademing om daarover in alle openheid met elkaar te praten, en dat dat in de kerk kan. We sloten de avond af met die bijzondere tekst uit Galaten 3:26-28: '*Door het geloof bent u allen kinderen van God, in Christus Jezus. (...) Er zijn geen Joden of Grieken meer, slaven of vrijen, mannen of vrouwen – u bent allen één in Christus Jezus.*'

In ons rugzakje dragen we allemaal identiteiten met ons mee. Fries, Hollander, man, vrouw, postbode, dominee, LHBTIQ, etc. Ze mogen er allemaal zijn, maar laten we ze niet te groot maken. Allereerst zijn wij kinderen van God. Dat is onze identiteit die wij dankzij Christus hebben ontvangen. Dankzij zijn kruis en opstanding. Gezegende Paasdagen!

ds. Peter Smilde is predikant in Drachten en redactielid van Geandeweï

Woensdag 10 april: Ladies Night in Dorcaswinkel Drachten

In de winkel van Dorcas aan De Hemmen 10 in Drachten is woensdag 10 april een feestelijke Ladies Night. De dames worden verwend met een modeshow, een drankje en een hapje. Er zijn diverse kraampjes, onder andere met een nagelstyliste, parfum- en cosmeticamerk Oriflame en creatieve miniworkshops. En natuurlijk kunnen de bezoekers winkelen in de ruim gesorteerde kringloopwinkel. Na afloop krijgt iedereen een leuke goodiebag mee naar huis. De avond duurt van 19.30 tot 21.30 uur, inloop vanaf 19.15 uur. De entree is 5 euro, inclusief hapjes en drankjes. Aanmelden kan in de winkel bij de kassa of via dorcaswinkeldrachten@dorcas.nl.

NPV-avond 12 april: Laat relatie met je kind (nog) beter lopen

Op woensdag 17 april komt Karel Post, adventure-therapeut en oprichter van Outback Explorers, naar de Sionskerk in Damwâld, op uitnodiging van NPV Dantumadeel. Hij wil bezoekers laten horen en ervaren hoe ze goed of beter in contact kunnen komen met hun kind. Outback Explorers, onder andere bekend van vader-zoonsurvivals, heeft als speerpunt om relaties beter te laten lopen. Hierbij is de liefde de basis en staat opvoeden vanuit contact centraal. Ook niet-leden van de NPV zijn welkom in de kerk aan Haadwei 127 om 19.45 uur. Concrete vragen over opvoeding kunnen eventueel vooraf gemaïld worden naar dantumadeel@afdeling-npvzorg.nl, dan kan Post daar (anoniem) op ingaan.

Jan Hendrik Woudstra komt met zesde dichtbundel: Levensadem

Jan Hendrik Woudstra uit Dokkum heeft voor de zesde keer een gedichtenbundel gepubliceerd: 'Levensadem'. Hij presenteert het boek op zaterdag 20 april tussen 14.00 en 15.30 uur in It Gebouke, Tsjerkebuorren 41 in Drachstercompagnie. Woudstra leest tijdens de bijeenkomst een aantal gedichten uit 'Levensadem' en u kunt hem ontmoeten en deze of vorige bundels kopen. In het boek is ook een familieverhaal opgenomen. Dit jaar is het honderd jaar geleden dat Jan Modderman werd vermoord. Het verhaal gaat dat hij de overgrootvader is van Jan Hendrik. Tijdens het schrijven van dit familieverhaal waren er ontwikkelingen die na honderd jaar antwoorden geven op bepaalde vragen. 'Levensadem' (154 pagina's) is nu al te koop voor 15,95, bij uitgeverij De Pinne via publish.pinne.nl/woudstra of bij Woudstra zelf via inGedichten7@gmail.com. U kunt het ook bestellen bij uw eigen boekhandel, het ISBN is 9789403733319.

Byldspraak - Willem Wilstra Libje

Wat hat dichter Huub Oosterhuis dochs in moai liet skreaun, passend by dizze tiid, basearre op de Bibeltekst Jesaja 35. Liedboek nûmer 608, 'De steppe zal bloeien'. Op de kompjûter dizze titel yntikke mei de namme Lenny Kuhr, en dan kinst mar genietsje, dagen lang! Hjir de fersen 2 en 3 yn de Fryske oersetting fan Cor Waringa.

De ballingen komme werom
mei har glânzjende skeaven.
Wa't gienen yn rou oant
yn'e dizige fierten,
ien foar ien, en foargoed,
dy komme yn kloften.
As beken fol wetter,
as beken fol oanstowend wetter
delstoartend, heech fan'e bergen.
Mei laitsjend en sjongen -
wa't siedden yn triennen
dy komme mei laitsjen en sjongen.

De deade sil libje
de deade sil hearre: no libje.
Do kaamst oan'e ein
waardst ûnder stiennen begroeven,
deade, deade, oerein,
it ljocht fan'e moarntiid.
In hân sil ús winke
in stim sil ús roppe: Ik brek iepen
himel en ierde en ôfgrûn.
En wy sille it hearre
en wy sille oereingean
laitsje en sjonge en libje.

Vijf bijzondere vrouwen in Matteüs 1 (5) De vrouw van Uria

Het evangelie van Matteüs begint met de afkomst van Jezus Christus, zoon van David, zoon van Abraham. Het lijkt vreemd om een Bijbelboek, ja, om het hele Nieuwe Testament te beginnen met een rij namen, om al die namen van Abraham tot aan Jezus meteen als eerste te noemen. Of is het misschien toch de enige goede manier om het Nieuwe Testament te beginnen? In deze serie wordt ingegaan op een handvol namen uit de rij: vijf bijzondere vrouwen.

door Tonko Ufkes

In de namenlijst van Matteüs staat het zo: 'David verwekte Salomo bij de vrouw van Uria.' Er staat dus niet: 'bij Batseba,' nee, er staat: 'bij de vrouw van Uria.' En dat is geen toeval. Na Tamar, Rachab en Ruth is Batseba de vierde vrouw in de namenlijst en ook zij heeft een bijzonder verhaal.

Batseba was de vrouw van een ander, van Uria; David wist dat en daarom moest die ander weg. In de tekst van Matteüs is daarom nog altijd te zien dat er een fout gemaakt is en misschien staat er tegelijk dat na een fout het leven weer door mag, dat fouten bij het leven horen. En dus gaat de namenlijst hierna gewoon door met: 'Salomo verwekte Rechabem.'

Een hele reeks ellende

Het verhaal van David en Batseba wordt uitgebreid verteld in 2 Samuël 11 tot aan hoofdstuk 12 vers 25. Ineens is David geen jonge kerel meer die vecht tegen de vijanden van de HEER, nee, hij is meer een lafaard die de ene domme daad op de andere stapelt. Het is een soort 'zondeval', het begin van een hele reeks ellende voor hem en zijn familie.

En wat wordt ook dit verhaal in geuren en kleuren beschreven! Het is voorjaar en het is oorlogstijd, maar al is zijn leger op pad, David zelf is thuisgebleven. Na zijn middagslaap kuiert hij wat op en neer over het platte dak van zijn paleis. En dan komt Batseba in beeld, ze wast zich want ze is net ongesteld geweest en 'ze was heel mooi om te zien.' Zo zonder kleren doet ze haar naam eer aan; haar naam betekent zoiets als de welige, de dochter van overvloed.

De thuisblijver David is in dit verhaal geen held, nee, wanneer Batseba van hem in verwachting raakt, probeert David het zo te draaien dat het kind van haar eigen man Uria is. Dat kind komt te overlijden, de dappere Uria wordt de dood ingejaagd en David en Batseba? 'David verwekte Salomo bij de vrouw van Uria.' Zo staat het bij Matteüs opgeschreven.

De geschiedenis, de namenlijst gaat door. Na de zonde en na de straf mag de geschiedenis, mag de namenlijst doorgaan.

Tonko Ufkes is onder meer historicus, dichter, schrijver. De collages bij deze serie zijn gemaakt door zijn echtgenote Maria Ufkes-Kayatz

Diversen

Zending over Grenzen biedt gratis toneelstuk Grensgevallen

Stichting Zending over Grenzen biedt gratis het toneelstuk 'Grensgevallen' aan voor kerken, bijbelstudiegroepen of andere (geloofs)bijeenkomsten. Het stuk probeert antwoord te geven op de vraag hoe je een verschil kunt maken en een naaste kunt zijn voor mensen in nood. Tot 9 juni is het stuk overal binnen Nederland gratis te boeken. Grensgevallen is een spraakmakend, grappig en lichtvoetig toneelstuk voor alle leeftijden, gebaseerd op waargebeurde verhalen uit Oost-Europa, het werkveld van Zending over Grenzen. Geïnteresseerden die het toneelstuk willen boeken, kunnen contact opnemen met relatiemanager Renny van der Sleen op 036 - 536 3615 of per e-mail rudsleen@zendingovergrenzen.nl. Meer informatie is te vinden op zendingovergrenzen.nl/grensgevallen.

Solidair Friesland wint prijs met maatjesproject friend4friend

Solidair Friesland heeft met het maatjesproject friend4friend de landelijke Inspiratieprijs 2024 van het Kansfonds gewonnen. Zowel bij de jury als bij de publiekstem was friend4friend nummer een. Het project koppelt jonge nieuwkomers aan jonge Nederlanders. Die gaan als koppel aan de slag als vrijwilliger en ondernemen samen en met anderen verschillende activiteiten die ze zelf bedenken en organiseren. Door een half jaar wekelijks met elkaar op te trekken leren ze elkaars leefwereld kennen terwijl ze tegelijk zinvol aan de slag zijn. Het systeem bestaat ook in Noord-Holland, Groningen en Drenthe. Friend4friend is onderdeel van het landelijk project Maatschappelijke Diensttijd (MDT) en wordt gefinancierd door de rijksoverheid en een aantal cofinanciers. De prijs bestaat uit 5000 euro en als 'wisselbeker' een bronzen beeld van St. Christoffel.

VOLGENDE KEER in Gaan de wei

Petrus wist zich voorgoed verbonden met zijn Heer

Maria, na vier vrouwen de eerste

Een boek vraagt, een film vertelt

